

Управління культури, національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації
Обласна бібліотека для дітей ім. В.О. Лягіна

Сучасні тенденції бібліографічної та інформаційної діяльності бібліотек, що обслуговують дітей

Матеріали
обласного тематичного семінару
24 листопада 2021 р.

м. Миколаїв
2021

Відповідальна за випуск Т.А. Жайворонок
Укладач Т.І. Нахова
Редактор О.К. Карпенко

Сучасні тенденції бібліографічної та інформаційної діяльності бібліотек, що обслуговують дітей : матеріали обласного тематичного семінару / Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В.О. Лягіна; уклад. Т.І. Нахова. — Миколаїв, 2021. — 28 с.

У виданні зібрано виступи, які прозвучали під час проведення професійного заходу 24 листопада 2021 року.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Щербак Вікторія Бібліографічно-інформаційне обслуговування дітей: основні організаційні аспекти.....	5
Шевцова Людмила Популяризація культурної та мистецької спадщини краю через створення цифрових бібліотечних продуктів.....	12
Янковська Лілія Книжкова виставка як Подія: створюємо для дитини....	16
Власенко Катерина Інформаційно-освітній простір бібліотеки: наповнення на основі педагогіки партнерства.....	20
Щука Наталія Формування медіаграмотності в сучасній бібліотеці.....	23

ВСТУП

24 листопада 2021 року відбувся обласний тематичний семінар за темою «Сучасні тенденції бібліографічної та інформаційної діяльності бібліотек, що обслуговують дітей».

Захід пройшов онлайн на платформі ZOOM. Її учасниками стали фахівці спеціалізованих бібліотек для дітей і бібліотек ОТГ. В заході взяли участь 60 осіб.

Модератором виступила Жайворонок Тетяна Анатоліївна, директорка Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна. Професійну консультацію за темою «Бібліографічно-інформаційне обслуговування дітей: основні організаційні аспекти» надала присутнім Щербак Вікторія Євгенівна, завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу. Молчанова Світлана Миколаївна, завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу комунального закладу «Рівненська обласна бібліотека для дітей» Рівненської обласної ради розповіла про інформаційно-бібліографічну діяльність Рівненської обласної бібліотеки для дітей, її нові напрямки та пріоритети.

Провідні спеціалісти обласної бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна представили учасникам заходу презентації своїх напрацювань за темою семінару. Зокрема, досвідом роботи «Популяризація культурної та мистецької спадщини краю через створення цифрових бібліотечних продуктів» поділилася Щевцова Людмила Георгіївна, провідний бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу. А експрес-поради «Книжкова виставка як Подія: створюємо для дитини» надала Янковська Лілія Іванівна, завідувачка відділу масової роботи і естетичного виховання. Практичні навички, як створити «Інформаційно-освітній простір бібліотеки: наповнення на основі педагогіки партнерства» представила Власенко Катерина Олександрівна, завідувачка відділу комплектування фондів та каталогізування документів. Тренінгові вправи за темою «Формування медіаграмотності в сучасній бібліотеці», які провела для учасників онлайн заходу Щука Наталя Володимирівна, провідний бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу, були дуже корисними і мотивували учасників до активних дій.

Тема семінару є досить актуальною і потребує самостійного опрацювання матеріалів, представлених доповідачами.

Пропонуємо ознайомитись з виступами, які прозвучали під час проведення заходу. Усі матеріали семінару розміщено на офіційному сайті обласної бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна у розділі «Бібліотекарям» <http://www.laginlib.org.ua/notatnyk-bibliotekarya/konsultatsiyi-fahivtsiv/suchasni-tendentsiyi-bibliografichnoyi-ta-informatsijnoyi-diyalnosti-bibliotek-shho-obslugovuyut-ditej/>

Інформаційно - бібліографічне обслуговування дітей: основні організаційні аспекти

Сучасні бібліотеки, в тому числі і дитячі, кардинально змінили свою місію у суспільстві, особливо в інформаційно-бібліографічному обслуговуванні читачів. Інформаційно-бібліографічну роботу в бібліотеці сьогодні неможливо уявити без використання електронних ресурсів, впровадження нових інформаційних технологій.

Розвиток Інтернет-технологій відкрив для бібліотек новий рівень можливостей в обслуговуванні користувачів. Використання мережі Інтернет допомагає удосконалити інформаційно-бібліографічне обслуговування. За його допомогою у найкоротший термін виконуються найскладніші запити, здійснюється доступ до бібліотечних веб-сайтів, які відіграють особливу роль в довідково-бібліографічному обслуговуванні та посилюють роль [бібліотеки](#) у суспільстві.

Тематичний діапазон інформаційних інтересів сучасних дітей і підлітків дуже широкий, вони з дитинства занурені в інформаційне середовище, живуть серед телебачення, відео, книг, журналів, комп'ютерних ігор. Для того, щоб надати їм потрібну і повну інформацію, перш за все, її необхідно зібрати, обробити та систематизувати. Від того, який в бібліотеці довідково – бібліографічний апарат (ДБА), залежить і довідково-бібліографічне обслуговування наших з вами користувачів (ДБО).

Довідковий апарат дитячої бібліотеки (каталоги, картотеки, в тому числі електронні, енциклопедії і довідкові матеріали) повинні будуватися з розрахунком на те, що користуватися ними будуть читачі, які поки тільки опановують основи пошуку. Але поряд обов'язково повинен бути уважний помічник - бібліотекар, який знає, в яких випадках треба навчити дитину інформаційної культури, а в яких можна відійти на задній план, щоб дати дітям можливість спробувати свої сили в самостійному пошуку.

Бібліографічно-інформаційне обслуговування в бібліотеці - це один із основних напрямків у бібліотечній роботі, метою якого є доведення бібліографічної інформації до користувачів, їх своєчасне інформування з метою задоволення духовних, освітніх та розважальних потреб. Бібліотеки здійснюють усі види інформаційно-бібліографічної роботи - масову, групову та індивідуальну.

Масове інформування ведеться за допомогою різноманітних форм як у самій бібліотеці, так і за її межами, та включає:

- випуск інформаційних бюлетенів;
- організацію виставок-переглядів;

- здійснення оглядів літератури;
- проведення Днів інформації, Днів періодики, Днів краєзнавства;
- підготовку інформаційних матеріалів для місцевої преси, теле- та радіопередач.

Групове інформування. Воно розраховано, головним чином, на місцеве керівництво, працівників освіти, культури. Метою є задоволення інформаційних запитів, що пов'язані з виробничою та громадською діяльністю. Здебільшого, це вузькогалузєва інформація, підготовка якої потребує висококваліфікованої і копіткої праці.

Індивідуальне інформування - здійснюється для користувачів, які потребують регулярного оповіщення про нову літературу за визначеною темою.

Для групового та індивідуального інформування велике значення має постійно діючий зворотній зв'язок з абонентом.

Для цих категорій користувачів готуються **перегляди, виставки-перегляди** – це може бути самостійний захід, або захід, який проводиться в комплексі з іншими (наприклад, День інформації, День нової книги, День журналу). Для підбору документів до виставки-перегляду залучаються спеціалісти, використовуються фонди не лише бібліотеки-організатора, а й інших бібліотек, або організацій. Включаються як нові видання так і видання минулих років, які не втратили наукової та інформаційної цінності.

Різновидом виставки-перегляду є відкриті **перегляди**, що організовуються в читальній залі бібліотеки (тривалість один-два дні). Документи групуються за основними галузями знань і викладаються на столах. Джерела бібліографічної інформації (покажчики, списки) підбираються відповідно до їх змісту та розташовуються разом з первинними документами. Для прикладу ви можете підготувати такі перегляди літератури: («Знайомтесь новий журнал», «Обери здоров'я», «Радимо прочитати», «Право має кожний»).

Оформлюються **інформаційні списки і бюлетені** – це універсальні бібліографічні посібники, що характеризуються своєю періодичністю і включають інформацію про всі нові документи. Бібліографічне групування – систематичне (у відповідності до таблиць УДК).

Основою для складання інформаційного списку служить картотека нових надходжень. Списки тиражуються і направляються в різні установи, розміщуються в бібліотеці та розсилаються абонентам.

Списки нових надходжень на відміну від бюлетеня можуть бути тематичними, жанровими, відображати невелику кількість видань. Головна вимога до інформаційних списків – оперативність.

На сайті нашої бібліотеки у розділі «Бібліотека - читачам» розташовані інформаційні списки літератури для організаторів дитячого

читання (вчителів, вихователів, бібліотекарів). З ними ви можете познайомитися і використовувати в своїй роботі.

- *«Організація роботи з дітьми дошкільного віку»;*
- *«Образотворче мистецтво в школі»;*
- *«Бібліотека – територія єдності»;*
- *«Іду на урок літератури»;*
- *«Безпека життєдіяльності в школі»;*
- *«Нові матеріали про рідний край».*

Популярною формою інформаційно-бібліографічної роботи залишаються **бібліографічні огляди** – це розповідь про документи, об'єднані спільною ознакою. Розрізняють два типи оглядів – інформаційні і рекомендаційні. Бібліографічний огляд є досить поширеною формою масового інформування. Проводиться біля книжкових виставок під час переглядів, Днів інформації, Днів спеціаліста та ін. Сьогодні все частіше при проведенні огляду використовується мультимедійне обладнання, котре забезпечує музичне оформлення, демонстрацію слайдів та багато інших методів.

За змістом інформаційні огляди можуть бути універсальними, галузевими, тематичними, персональними.

За видами вміщених до огляду документів виокремлюють огляди книжок, журнальних і газетних статей, серійних видань, спеціальних видань тощо.

За формою подання матеріалу розрізняють усні, друковані та електронні огляди.

Огляд триває 20 – 30 хвилин. За цей час можна розповісти про 7-10 книг, якщо цілі інформаційні, кількість книг може бути і більшою.

В основній частині огляду характеризуються книги. Огляд не повинен перетворюватися на лекцію. Його цінність саме в характеристиці й оцінці самих книг, в рекомендаціях щодо їх використання. У викладі основного змісту не повинно бути повторень, дублювання. Якщо в книзі є недоліки, розкривається їх суть.

Закінчується огляд загальним висновком про розглянуті книги, бібліотекар радить прочитати їх.

Наприклад, «Великі українці», «100 кращих книг «Запиталії», «Кримінал: тільки в детективах», «Книги, які визнані часом», «Зима. Зігрійся книгою», «Через книгу – до миру та згоди» тощо.

Великий інтерес у читачів викликають **огляди нових надходжень літератури** – це одна з найпоширеніших форм бібліографічної інформації. Він охоплює різні види видань: книги, журнали, публікації, інформаційно-бібліографічні матеріали, інші документи. Самі документи можуть бути різного змісту. Наприклад: «Сучасна молода українська література», «Для вас, малюки, нові книжки», «Новинки з книжкової торбинки», «Герої книг –

герої дитячих мультфільмів», «Книга і світ – читай найкраще», «Вернісаж сімейного роману», «Діти і підлітки в світі періодики» та багато інших.

Масовою формою бібліографічного інформування є **День інформації**. Його мета - надати читачам інформацію про книги та інші джерела інформації на певну тему або про літературу, яка надійшла до бібліотеки протягом певного часу. До програми включається організація виставок літератури, причому не тільки книг, а й періодичних видань; аудіовізуальні матеріали; довідкові та інформаційні видання; бесіди, бібліографічні огляди тощо. Для закріплення і перевірки знань, отриманих на заходах Дня інформації, бажано включати ігрові форми роботи з читачами - такі як інформаційні аукціони, конкурси, інформини, вікторини.

Основні етапи підготовки та проведення ДІ:

- визначити цільову аудиторію, мету проведення;
- забезпечити відбір та систематизацію документів певної тематики;
- вирішити організаційні питання (дата, партнери, запрошені виступаючі, розробка назв, звернень, відсилок, афіш, запрошень);
- розробка та оформлення наочних форм популяризації літератури;
- підготовка текстів бібліографічних оглядів, консультацій тощо;
- проведення ДІ згідно з планом;
- аналіз ефективності ДІ (кількість відвідувачів, згідно з паспортом масового заходу, книговидача, опрацювання анкет та ін.).

Бажано Дні інформації проводити систематично. Періодичність - один раз на місяць, квартал, півріччя.

Для прикладу приведу декілька назв - «Мої права – моя фортеця», «Діти за чисте довкілля», «Слово моє, сила моя, слава...» (до 85-річчя від д. н. М. Вінграновського), «Хай в серці кожної дитини живе любов до України» (до Дня Незалежності), «Ти себе Українкою звала...» (до 150-річчя від д. н. Лесі Українки), «Чарівниця, яка мешкає всюди» (по тв. А. Ліндгрена) та Дні нової книги: «Все нове – для Вас!», «Супер батькам – щедрій сад порад», «Фан-клуб книжок «Фонтану казок», «Пригоди за пригодою читаю з насолодою», «Читають Всі! Книги на всі часи», «Журнали читаємо – про все на світі знаємо».

Серед форм масового інформування актуальними залишаються наочні форми роботи: книжкові виставки, куточки, постійно діючі стенди тощо.

Завдяки різноманітності свого читацького призначення, **виставки** - забезпечують оперативне і багатопланове інформування широкого загалу користувачів. Щоб виставка привернула увагу користувачів, вона має викликати емоції, зацікавленість, бажання ознайомитись із представленими документами. Тому назви для експозицій підбираються короткі, які легко

запам'ятовуються. Наприклад, «Книга єднає Україну», «Книжка про мене», «Україна – мати, вмій її захищати», «Віват, книго!», «Прочитаєш ці книжки – ерудитом станеш ти», «Прочитай! Мені сподобалось!», «У вирі нової книги!», «Прочитав сам – раджу вам», «Якщо читати – то найкраще», «Книги, що стали фільмами», «Цікавинки тут і там – педагогам і батькам» тощо).

Значну роль відіграє й **інформаційна зона**, яка створюється у бібліотеці. Інформаційна зона - обов'язкова складова бібліотеки. Це можливість зробити бібліотеку відкритою для читачів, розказати про себе. В ній розміщуються Правила користування бібліотекою, інформація про послуги, які вона надає; про періодичні видання, що отримує бібліотека; про клуби чи об'єднання, що працюють при бібліотеці; план заходів бібліотеки на найближчий час, інформація про кращих читачів бібліотеки, активних учасників заходів, подяки спонсорам та помічникам бібліотеки. Форма подачі інформації залежить від можливостей бібліотеки, від загального стилю її оформлення. Це може бути просто на столі розкладена реклама, проспекти, звернення, а над цим столом розмістити просто на стіні ВЕЛИКУ ЛІТЕРУ «І» (що завжди означає ІНФОРМАЦІЯ). Іноді це спеціально оформлений стенд, або поличка «Інформація для вас», «Знайомтесь – новий конкурс». Головне, щоб інформація постійно оновлювалась.

В інформаційно-бібліографічній роботі останніх років бібліотекарі ефективно використовують інтерактивні форми популяризації книги – буктрейлери, бібліотрансформери, квест-орієнтування тощо.

Одна із таких форм широко - широко представлена на сторінці нашої бібліотеки в Ютубі. **Буктрейлер** - це форма сучасної рекомендаційної бібліографії, короткий відеоролик за мотивами книги. Основне його завдання - розповісти про книгу, зацікавити, заінтригувати читача. Створюються буктрейлери для реклами нових книг і книг-ювілярів, художніх творів і періодичних видань. Наприклад, Сергій Гридін. «Відчайдушна», Сашко Дерманський «День народження привида», Гузеєва Н. «Жила собі дівчинка» та багато інших. Вони можуть стати складовою частиною заходу, що проводиться в бібліотеці, а цикл відеороликів об'єднаних однією темою - самостійним заходом. Наприклад, хіт-парад «Кращі книги року»

Новою формою бібліографічного інформування є **бібліотрансформер** - жива форма рекомендаційної бібліографії, яка дає необмежений простір для діяльності. Його можна використовувати цілком або окремими модулями, як в індивідуальній, так і в масовій роботі, створювати на його основі нові інформаційно-бібліографічні продукти. Модулями бібліотрансформера можуть бути: книжкова закладка, інформаційна листівка, інформаційно-бібліографічний словничок, мультимедійний урок-презентація, біобібліографічний покажчик, відеовікторина і відеоурок.

Важливе місце в інформаційній роботі належить бібліографічним посібникам малої форми, таким як - пам'ятки, закладки, листівки, календарі, наклейки та інше.

Пам'ятка – мала форма бібліографічного посібника, призначена допомогти читачам познайомитись з книжками про діяльність письменника, або суспільно значущу подію. Пам'ятка рекомендує читачеві мінімум літератури, пов'язаної з пам'ятною датою. Завдання посібника – привернути увагу до творчості певної особи, дати загальне уявлення. Бібліотеки здебільшого складають пам'ятки, присвячені знатним землякам.

Бібліографічна закладка – одна із малих форм рекомендаційної бібліографії. Вона допомагає читачам зробити перші кроки до розширення кругозору, підвищення культури читання. Закладка близька до плану читання, різниця тільки в тому, що вона відштовхується не від теми, а від конкретної книги. У закладку включається зазвичай до 10 назв книг.

Бібліографічний список – це бібліографічний посібник з простою структурою. Для нього відбираються книги і статті за темою (20 – 25 назв), виданих, як правило, за останні 3 – 5 років. Книги групуються по розділах, до розділів – невеликі вступні тексти. До рекомендаційного списку бажано давати коротку передмову.

Хочу звернути вашу увагу, що при складанні будь-якого бібліографічного списку літератури ми повинні дотримуватись наступних правил.

Бібліографічний опис документів здійснюється за:

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : – Режим доступу: <http://lib.khnu.km.ua/>

ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання : . – Режим доступу: <https://vpbm.com.ua/upload/>

Слова і словосполучення скорочуються відповідно до:

ГОСТ 7.12–93. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила: – Режим доступа: <http://www.gosthelp.ru/text/GOST71293SIBIDBibliografi.html>.

ДСТУ 3582:2013. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила : – Режим доступу: http://archeos.org.ua/wp-content/uploads/2015/01/DSTU_3582_2013.pdf.

Важливим засобом орієнтації у світі книг для маленьких користувачів є **посібники-іграшки**, оскільки гра - це основний вид їх діяльності. Тому використання рекомендаційних посібників у формі іграшок дає можливість залучити малюків до використання бібліографічної інформації без примусу. Вони не тільки розкривають перед дітьми інформаційні ресурси бібліотеки,

а й допомагають розвивати їх читацькі інтереси, формувати мотивацію до читання. В цих посібниках, крім інформації про книги, можна дати різні практичні завдання: відгадати загадку, відповісти на запитання вікторини, можна розмістити кросворд та ін.

Створюючи такі посібники, необхідно пам'ятати, що інформацію слід відбирати якісну з урахуванням відповідної читацької адреси.

Популяризуючи бібліографічні покажчики, бібліотекарі одночасно навчають користувачів, як ними користуватися, допомагають відібрати за допомогою ДБА бібліотеки кращі книжки, таким чином прищеплючи дітям основні навички культури читання.

Важливим завданням залишається формування інформаційної культури читачів, їхнього вміння продуктивно користуватися ресурсами бібліотеки. Формами такого навчання можуть бути: оглядові екскурсії по бібліотеці, ігрові тренінги з основ інформаційного пошуку; підготовка путівників по фондах і каталогах, пам'яток; створення системи наочних засобів інформування про структуру бібліотеки, її довідково-пошуковий апарат тощо.

Традиційні форми проведення занять з інформаційної культури вдало поєднуються з новими, інтерактивними формами. Добре відомо, що, електронні посібники, ігрові ресурси більш зрозумілі і привабливі для сучасних дітей. Комп'ютери продовжують завойовувати світ. Тому, сьогодні, безперечно, формувати інформаційну культуру неможливо без залучення нових інформаційних технологій, можливостей Інтернету. Завдання бібліотек - закласти в кожній дитині основи незалежного користувача бібліотеки, який упевнено працює з книгою, новітніми засобами інформації; виховати особистість, яка цінує не тільки свої погляди світосприйняття, але й інформацію, що знаходиться у суспільному користуванні. Інформаційне уміння — це розуміння тексту, володіння логічними прийомами роботи з науково-пізнавальною, критичною, довідковою літературою, сучасними медіа-ресурсами, правилами культури читання, вільне орієнтування в потоці інформації, знання методики підготовки та оформлення навчальних і творчих робіт, уміння самостійно працювати з довідково-бібліографічним та інформаційним сервісом бібліотеки на основі сучасних комп'ютерних комунікаційних он-лайнних технологій.

Хочу звернути вашу увагу, що на сайті нашої бібліотеки в розділі «Електронні ресурси» розміщено електронні уроки з інформаційної культури користувачів. Цей методичний матеріал допоможе бібліотекарям, що працюють з дітьми, зорієнтуватися в сучасних підходах виховання інформаційної культури школярів, визначитися з комплексом форм і методів організації цілеспрямованої інформаційної освіти, покликаної

формувати у дітей цілісну систему знань і вмінь роботи з інформацією для забезпечення навчальної та самоосвітньої діяльності.

На завершення хочу підкреслити, що хороший результат інформаційно – бібліографічної роботи залежить від її умілої організації. Тому перед бібліотеками стоїть завдання – дати певну суму бібліографічних знань читачам, навчити їх самостійно одержувати ці знання, прищепити їм навички інформаційно-бібліографічної культури, підготувати до серйозної постійної роботи з книгою.

Шевцова Людмила Георгіївна, провідний бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу обласної бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна

Популяризація культурної та мистецької спадщини краю через створення цифрових бібліотечних продуктів

Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна за довгі роки своєї діяльності одним з найважливіших напрямів роботи вважає виховання у наших читачів любові до рідного краю, своєї малої Батьківщини, її історії, поваги до народних традицій і звичаїв, фольклору, любові до рідної природи. Щоб по-справжньому любити рідний край, його слід добре знати, необхідно вивчати його історію, мову, культуру. У зв'язку з цим одним з пріоритетних напрямів патріотичного виховання дітей є краєзнавство.

Діяльність сучасної дитячої бібліотеки вже немислима без використання нових інформаційних технологій, які дозволяють полегшити доступ якомога більшого числа користувачів до краєзнавчої інформації. Ефективною формою є інформування читачів за допомогою веб-сайту бібліотеки, де розміщується найактуальніша та найцікавіша інформація. Всі краєзнавчі бібліографічні видання представлені на сайті нашої бібліотеки у розділі «Моя Миколаїщина». Вони постійно оновлюються та доповнюються новою інформацією та новими іменами.

Відкриває розділ інформаційний список літератури «Книжкові новинки рідного краю». Він знайомить з продукцією миколаївських видавництв, яка надійшла до Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна.

В роботі бібліотек значне місце займає популяризація творчості письменників рідного краю. Їхня творча спадщина – це духовний скарб нашого краю. Пропонуємо вам скористатися біобібліографічним покажчиком «Миколаївські письменники – дітям», який дає уявлення про письменників, біографії та творчість яких пов'язані з нашим краєм. На сьогодні покажчик налічує більше 100 персоналій.

Дні народження та ювілейні пам'ятні дати – чудова нагода ще раз згадати наших улюблених авторів та перечитати їх твори. На основі фонду МОБД ім. В. О. Лягіна підготовлено електронну виставку «Миколаївські письменники-ювіляри 2021 року». Вийшло 2 випуски, представлено інформацію про 17 письменників. До кожної книги подано анотацію.

До 85-річчя від дня народження нашого земляка, класика української літератури Миколи Вінграновського створено електронний плакат «Країна Миколи Вінграновського», який пропонує познайомитися з життям та творчістю письменника; послухати пісні на слова Миколи Вінграновського; подивитися фільм М. Вінграновського «Сіроманець»; послухати вірші М. Вінграновського (на YouTube каналі Аудіокнига.UA); переглянути документальний фільм «Він! Микола Вінграновський» та буктрейлери на його книги. Книжкова виставка «Микола Вінграновський – дітям» познайомить з творами письменника.

Електронний плакат до 55-річчя Тетяни Свірської пропонує на сайті нашої бібліотеки ознайомитися з життям та творчістю письменниці; на Відеоблозі бібліотеки переглянути відеоінтерв'ю з Тетяною Свірською, відеоролики презентації її книг, буктрейлери на її книги та пограти в ігри.

Електронний плакат по творчості письменниці Ангеліни Кріхелі пропонує: рекомендаційний список літератури «Світ пригод Ангеліни Кріхелі» та посилання на сайти, де можна прочитати книги та послухати аудіокниги онлайн.

Творчості Л. Я. Чижової присвячено бібліотрансформер «Невичерпне джерело натхнення Людмили Чижової», який пропонує: Біобібліографічний покажчик «Її серце зіткане з пісні»; Віртуальну книжкову виставку «Літературні сюрпризи Людмили Чижової»; Буктрейлери на книги «Зварю тобі борщику» та «Скриня казок»; Відеоінтерв'ю з Людмилою Яківною та відеоролики презентації її книг, Скайп-зустрічі з читачами; Мультимедійну презентацію «Життєву пісню серцем співаю»; Послухати пісні на слова Л. Я. Чижової; за допомогою вікторини перевірити, чи знайомі з біографією та творчістю Людмили Чижової.

На сайті представлено інформаційно-бібліографічні видання, присвячені письменникам, нашим землякам: Інесі Завяловій, Володимирі Пучкову, Вірі Марущак, Ользі Славній, Олександрі Глушку, Михайлу Кравченку, Анатолію Качану, Олексію Кваші, Братам Капрановим, Спиридону Черкасенку, Марку Лисянському.

З 2016 року МОБД ім. В. О. Лягіна було започатковано віртуальний проєкт «Письменники Миколаївського краю», спрямований на ознайомлення з життям та творчістю письменників нашого краю.

Віртуальний проєкт пропонує літературний краєзнавчий календар на поточний рік.

Розділ «Імена письменників на карті Миколаївщини» – це посилання на сайт бібліотеки, де представлено бібліографічний покажчик, який дає уявлення про вшанування пам'яті українських та зарубіжних письменників

у місті Миколаєві та Миколаївській області. Для зручності пошуку є іменний, предметний і географічний покажчики.

Розділ «Ювілеї літераторів-краян» – це посилання на блог бібліотеки, де представлена інформація про ювілярів, відеопрезентації, тощо.

Віртуальний проєкт пропонує переглянути буктрейлери на книги миколаївських письменників, а розділ «Зустрічі з письменниками» – відеоінтерв'ю, відеоролики, скайп-зустрічі, презентації їх книг.

Розділ «Медіа-мандрівки» пропонує «Карту літературних подій», складену на основі детективної повісті Євгенії Бардіної «КамОСвет» или записка из таинственного прошлого», а літературна географічна медіа-мандрівка «Письменники миколаївського краю» – це вшанування пам'яті миколаївських письменників в області, Україні та за кордоном.

Віртуальний проєкт пропонує послухати пісні на слова миколаївських поетів та як читає автор свої твори.

Безсумнівно, найцініший скарб Миколаїщини – її талановиті, мудрі, працьовиті, мужні люди. Біобібліографічний покажчик «Вони прославили та прославляють Миколаїщину» знайомить з видатними діячами політики, науки, культури, мистецтва, людьми, які залишили помітний слід в історії Миколаїщини та усього світу і тими, хто в наші часи складає могутній інтелектуальний і культурний потенціал нашого краю. На сьогодні покажчик налічує понад 70 персоналій.

Мета біобібліографічного покажчика «Честь і слава спортивної Миколаїщини» – познайомити зі славними миколаївськими спортсменами-олімпійцями, спортсменами-пара-деф-лімпійцями та їх тренерами, відомими не тільки у нашій країні, а й у всьому світі.

Важливим із засобів патріотичного виховання є вивчення мистецтва рідного краю. Біобібліографічний покажчик «Сузір'я митців Миколаїщини» дає уявлення про життя і творчість миколаївських художників, відомих не тільки у нашому краї, а й за його межами. На сьогодні покажчик налічує понад 40 персоналій.

Електронна виставка «Рідне місто Миколаїв очима художників» запрошує всіх охочих поринути у дивовижний світ живопису, поглянути на наш Миколаїв через призму авторського бачення художників. У своїх роботах живописці зробили спробу зберегти для майбутнього історію і сучасність Миколаєва.

Відчуття міста і художнє уявлення у кожного художника індивідуальні, тому цікаво порівнювати роботи кількох художників і спостерігати, як їх картини, відрізняються одна від одної кольоровою палітрою і настроєм.

Творчості відомої миколаївської художниці-ілюстраторки Ольги Лебідь присвячено бібліотрансформер «Світ чудес Ольги Лебідь», який пропонує ознайомитися з її життям та творчістю, виставкою (адже саме їй належить винахід першої книжки-іграшки «Домик сказок» в Україні), переглянути відео та за допомогою вікторини перевірити, чи знайомі з біографією та творчістю Ольги Лебідь.

До 85-річчя від дня народження відомого українського скульптора, живописця, заслуженого художника України, народного художника України Юрія Андрійовича Макушина підготовлено електронний плакат «Кам'яних справ майстер». Показчик містить інформацію про життя і творчість Юрія Макушина, розповідь про скульптурні роботи майстра на Миколаївщині, посилання на сторінки Вікіпедії, ЕСУ, МООНСХУ, де розміщена інформація про майстра та Офіційний сайт сім'ї художників-скульпторів Юрія, Інни та Віктора Макушиних.

На вулицях і площах Миколаєва споруджено немало пам'ятників, саме вони роблять наше місто неповторним і несхожим на інші міста планети. А переконатися в цьому допоможе інформаційно-бібліографічний показчик «Поезія у бронзі, камені і граніті».

Здійснити захоплюючу мандрівку музеями Миколаївщини запрошує інформаційно-бібліографічний показчик «Мандрівка музеями Миколаївщини», а інформаційно-бібліографічний показчик «Театральна Миколаївщина» може стати компасом у світі театального життя Миколаєва.

Миколаївський зоопарк – один з найстаріших зоопарків України, заснований 26 квітня 1901 року міським головою Миколою Павловичем Леонтовичем. 2021 року він відзначив свій 120 ювілей. З інформаційно-бібліографічного списку «Миколаївський зоопарк – найкращий зоопарк в Україні» можна дізнатися про віхи його історії та сьогодення.

Підрозділ «Електронні ресурси» пропонує електронний перегляд літератури «Хочеш знати рідний край – у бібліотеку завітай» для всіх тих, хто цікавиться темою краєзнавства.

Електронний ресурс «Заповідними стежками Миколаївщини» пропонує відвідати унікальні об'єкти, які можуть стати успішною візитівкою нашого краю, привернути увагу до проблем охорони навколишнього середовища та сприяти їх збереженню.

Онлайн-карта «Миколаїв. Де я живу» познайомить з незвичайними куточками, про які, можливо, ще не всі ще знають (арт-об'єкти, графіті, 3D-стріт-арт, мурали і т. д.).

Краєзнавча гра-подорож GPS навігатор по Миколаєву пропонує «Топ-9 найцікавіших місць, які варто відвідати в Миколаєві». Інтерактивна електронна гра, призначена для ознайомлення з найцікавішими місцями в Миколаєві, у формі віртуальної мандрівки за «підказками GPS-навігатора».

Гра-вікторина «Герольд-візитка рідного краю» запрошує перевірити, на скільки ви знайомі з гербом Миколаївської області та міста Миколаєва.

Підрозділ «Архів» пропонує знайомство з виданнями за попередні роки.

Більш детально про ці та інші краєзнавчі видання можна дізнатися із сайту нашої Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна у розділі «Моя Миколаївщина».

Книжкова виставка як подія

Кожна бібліотека прагне до максимального розкриття змісту своїх ресурсів для користувачів. Дієвим засобом впливу на формування читацької уваги є книжкова виставка. Це своєрідна візитна картка кожної бібліотеки, за якою оцінюють і якість фонду, і стиль її роботи. Сьогодні це настільки обов'язкова форма популяризації літератури, що книжкові виставки сприймаються просто як частина бібліотечного інтер'єру.

Організуючи книжкові виставки, бібліотека реалізує такі завдання:

- розкриває та популяризує свій фонд;
- інформує про подію та знайомить з чимось новим;
- викликає інтерес читачів до літератури різної тематики;
- формує позитивний імідж бібліотеки.

Розробка та оформлення книжкової виставки — це мистецтво, результат творчої роботи бібліотекаря і рецептів на це немає. Натомість, існує певний порядок розробки та оформлення книжкової виставки, що складається з наступних етапів:

1. **Вибір теми.**
2. **Визначення цільового і читацького призначення.**
3. **Виявлення і відбір документів.**
4. **Підбір допоміжних матеріалів.** Характерною особливістю сучасного дизайну книжкових виставок є використання не “бібліотечних матеріалів”. Це можуть бути: портрети, ілюстрації, репродукції картин, фотографії, драпірування, вишиті рушники, природний матеріал і вироби з нього, малюнки і саморобки читачів, предмети і речі, що допомагають створити образ людини чи епохи (віяло, бінокль, свічки, повітряна кулька, іграшки) і багато іншого.
5. **Структура книжкової виставки.** Конкретної цифри кількості книг на виставці немає і бути не може. Вона залежить від багатьох факторів, у тому числі від обсягу фонду, типу виставки, місця розташування, розміру виставкового стелажу. Варто пам'ятати, що на виставці не повинно експонуватися абсолютно все, що є у бібліотеці з цього питання. А ще, читач має розуміти, що це не музейна експозиція, що книги на виставці можна переглядати, брати у руки, читати.
6. **Оформлення виставок** - один з цікавих напрямків бібліотечного дизайну.

Назва виставки повинна бути інформаційною (передавати суть), лаконічною (складатися всього з 3-5 слів) і не шаблонною (*у вигляді папірусного сувою, іграшки, повітряної кульки, квітки, рушника, книги, та ін*). Головне завдання назви – приваблювати читачів, привертати їх увагу до виставки.

Шрифт для заголовка і розділів повинен відповідати змісту виставки. Якщо виставка пропонує матеріал про середньовіччя, то можна для її оформлення обрати готичний шрифт. На виставці про війну буде доречним строгий рубаний шрифт, а на виставках, присвячених поезії – легкий вензельний. Сьогодні впоратися з цією задачею легше, адже на допомогу бібліотекарям прийшли комп'ютерні технології.

Книжкову виставку необхідно візуально виділити серед безлічі полиць із книгами, зосередити на ній увагу відвідувача. Виставки можуть розташовуватися в найнесподіваніших місцях: у вестибюлі, у вітринах, у вікнах, на столах.

7. Реклама книжкової виставки. Перш за все, бібліотекар розповідає про виставку читачам, що прийшли до бібліотеки. Проводить короткий інформаційний огляд чи рекомендаційний огляд книг, представлених на виставці.

Такі соціальні мережі як Фейсбук, Пінтерест, Інстаграм також є основними засобами реклами виставок. Отож рекламуємо, збираємо «вподобайки», активно реагуємо на коментарі і, звісно, закликаємо до ознайомлення з виставкою безпосередньо в бібліотеці.

8. Ефективність бібліотечної виставки. Насамперед – це облік. Для цього в «Щоденнику роботи бібліотеки» заповнюємо Частину 3., в повному обсязі. Відповідна позначка повинна бути зроблена бібліотекарем у формулярі читача, який взяв книгу з виставки.

Книжкові виставки від А до Я

Видів виставок існує багато. Чим більше з'являється нових ідей та, відповідно, і нових видів виставок. Виставка – свято, - досє, - гра, - мандрівка, - антологія, - дайджест, - панорама, - репортаж, - калейдоскоп, - рейтинг та ін.

Пропоную до вашої уваги деякі види наших виставок.

Виставка одного журналу – має мету зацікавити читачів якимось журналом, розкрити його зміст «крупним планом», спонукати до його читання. Це може бути новий журнал або незаслужено забутий читачами. Як приклад, ми рекламували журнал «Джміль». Заголовком виставки стала назва журналу, написана тим же шрифтом і кольором, що і на обкладинці. Розділи книжкової виставки такі ж, як і рубрики в журналі.

Виставка однієї книги. Найчастіше, це реклама книги – ювіляра поточного року. На виставці можна розмістити книги різних років видання, доречно розмістити допоміжний матеріал у вигляді розробленої гри (вікторина чи кросворд), CD – диск з екранізацією твору та ін.

Виставка одного жанру (однієї серії). За допомогою даної виставки можна не тільки задовольнити читацькі потреби, але і допомогти дізнатися про нові книги, що вийшли в певній серії чи за жанровою специфікою. Як приклад - книжкова виставка «Епоха Гарі Поттера», де разом з книжками експонуються і CD –диски з фільмами про пригоди головного героя та речі героїв, з якими можна сфотографуватися.

Виставка-вікторина, (-кросворд). Мета таких виставок – привернути увагу читачів до певної теми. Їх особливість у тому, що бібліотекар складає питання, відповіді на які можна знайти у книгах, представлених на виставці.

Виставка-подорож, (- мандрівка) будується у формі екскурсу по рідному краю, рідній країні чи зарубіжній країні.

Виставка–запитання. Діти завжди мають безліч запитань: «Коли з’явилися перші пірати?», «Хто створив автомобіль?», «Де був зведений перший хмарочос?» та ін. Відповісти на ці і безліч інших запитань допоможе виставка-запитання «Калейдоскоп для допитливих».

Виставка–фольк. Такі виставки - це завжди окраса будь-якої бібліотеки, адже ми, українці, багаті на народні традиції. Представлена виставка щедро прикрашена допоміжними матеріалами: багато вишивки, знайшли навіть домотканий килимок, зробили піч... З тантамаресками залюбки фотографувалися як читачі, так і їх батьки.

Виставка–мудрість «Змінитись на краще – ніколи не пізно». На виставці, крім книг, були представлені цитати та вислови письменників і головних героїв творів і різні філософські запитання про життя, на які діти залюбки відповідали, залишаючи свої міркування у «Скриньці думок». Запитання були легкими, наприклад: «Як ти гадаєш, у людей більше недоліків чи переваг?».

Виставка-порада (- рекомендація) – це рекомендації читачам «Як бути здоровим», «Як навчитися швидко читати», «Як підтягнути знання з англійської мови».

А можуть бути поради для тих, хто хоче навчитися малювати олівцями, це легко зробити, звернувшись до виставки «Олівцеві забавки». Чи для тих, хто хоче навчитися працювати в техніці квілінг. На виставці представлені роботи, виконані у цій техніці.

Напрочуд цікавою вийшла виставка «Карантинні викрутаси» з двома розділами «Повторюйте за нами» і «Зробіть ще більше». Це порада, аби не сумувати під час локдауну і можливістю скористатися майстер класами, які ми підготували, відзняли і розмістили на YouTube каналі нашої бібліотеки з використанням різних видів матеріалів.

А може бути рекомендація, як підготуватися та відсвяткувати Хеловін.

Виставка-колаж. Колаж - прийом у мистецтві, що передбачає поєднання в одному творі різнорідних елементів. Для виставок такого виду зазвичай, обирається тема широкого плану. Прикладом є наша виставка «На стилі». З розділами «LOOKові поради», «Стиль починається з зачіски» та «Сам собі nail майстер». Або ж ЛІТ – колаж «Клуб веселих і начитаних», де представлена література різних жанрів.

Виставка-хобі – буде цікава тим, хто вже має хобі і хоче відточити свою майстерність і тим, хто лише думає, чим йому зайнятися. Поруч з рекомендованими книгами експонуються саморобки, виготовлені за порадами, схемами чи викрійками з цих книг. Родзинкою нашої виставки став розділ «Творіння рук, серця і душі». Найчастіше в бібліотеках

розробляють виставки – презентації захоплень читачів. Ми ж, цього разу вирішили представити вироби, що створили наші талановиті співробітники. І ось яку чудову виставку на двох стелажах ми отримали.

Виставка–інсталяція – виставка, яка представляє собою просторову композицію, створену з різноманітних елементів – побутових предметів, промислових виробів та матеріалів, природних об’єктів, фрагментів текстової та візуальної інформації. Ви бачите дві абсолютно різних за формою виставки – інсталяції. «У просторі застиглого мистецтва» - виставка, присвячена натюрморту і аби привернути до неї увагу читачів, ми зробили 3D-натюрморт. Всі охочі мали змогу за своїм смаком розміщувати представлені предмети, уявляючи себе художником. І просто фантастична виставка «Бабця Йожка та її друзі» була збагачена різними допоміжними матеріалами: це і будиночок на курячих лапках, і ступа, і мітла та багато ін.

Виставка–вернісаж (-галерея, -демонстрація, - експозиція). Це синтез бібліотечної та музейної виставки і передбачає демонстрацію картин або репродукцій. Знову ж таки абсолютно різні за формою виставки – вернісажі. Виставка «Чарівний світ пензля» знайомить читача з творчістю знаних художників, а виставка «Баба Яга – казкова жінка» це вернісаж дитячих робіт за розділами «Так малюють художники» і «Так малюємо ми».

Виставка-знайомство (- портрет). Мета – привернути увагу до якоїсь особистості, персони. Така виставка може бути присвячена художнику, письменнику, поету, композитору, вченому, історичній особі, знаному земляку. Традиційно, на виставці присутні три розділи: перший розділ розповідає про життя особистості; другий розділ присвячений її діяльності; третій – представляє самі твори, праці цієї людини.

Виставка-музей – акцент цієї виставки робиться на предметний план. Така виставка приверне увагу і дітей, і дорослих. Наша виставка «Міні – музей цікавих речей» вдало доповнила однойменний захід, який був присвячений дитячим іграшкам.

Синтезом традиційного (книжкового) і новітнього (електронного) способів представлення інформації є віртуальні книжкові виставки. Основні етапи підготовки віртуальних виставок такі ж, як і для традиційних виставок. Електронні версії виставок, що створили наші бібліотекарі, розміщені на сайті бібліотеки у рубриці «Електронні ресурси». Такі виставки ми створюємо на безкоштовних платформах для створення віртуальних виставок Wix.com, Genially.

Таким чином, кожна книжкова виставка – це результат вашої творчості. Тож, фантазуйте, творіть, експериментуйте.

Власенко Катерина Олександрівна, завідувачка відділу комплектування фондів та каталогізування документів обласної бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна

Інформаційно- освітній простір бібліотеки: наповнення на основі педагогіки партнерства

Бібліотека відкриває маленьким читачам шлях до пізнання світу, слугує для дитини невичерпною скарбницею знань. Тому процес комплектування в дитячій бібліотеці має свої специфічні риси, головними з яких є: вік читача (майже від народження дитини) та його різноманітні інформаційні потреби, які залежать і від шкільної програми, і від особистих захоплень. Тому найважливішими факторами відбору документів до фондів дитячих бібліотек є вікові особливості користувача, його інтереси та запити.

Також формування фондів в бібліотеці залежить від наявності і особливостей позакласних навчальних та культурологічних закладів району. Якщо до вас звертаються учні не лише загальноосвітніх шкіл, але і музичних, художніх гуртків, то для поповнення фонду рекомендуємо співпрацю з кількома спеціалізованими видавництвами: «Навчальна книга — Богдан» та «Підручники і посібники», м. Тернопіль; «Музична Україна» та «Мелосвіт», м. Київ.

Придбання книг та періодичних видань за бюджетні кошти може відбуватися через державні закупівлі в системі ПРОЗОРО із застосування процедури спрощена закупівля, а також, через Укрпошту.

Щодо формування фонду краєзнавчої тематики рекомендуємо співпрацювати з Миколаївськими видавництвами та видавцями. Завдяки такій співпраці фонди бібліотеки поповняться художніми дитячими творами місцевих авторів, які побачили світ у видавництвах «Іліон», «Яслав», «Шамрай», видавництві Ірини Гудим та видавців «Швець В.Д.» і «Торубара В.В.».

Поповнення фондів здійснювалось також за рахунок Державної програми, Обласної програми підтримки вітчизняного книговидання, книгорозповсюдження та популяризації української книги у Миколаївській області на 2017-2021рр., подарунків від видавництв, книготоргових організацій, авторів, обмінних фондів, друзів книги і бібліотеки, а також за рахунок участі у конкурсах.

Більше дізнаватися про новинки допоможе також підписка на сторінки видавництв у Facebook та Instagram.

Видавництво «Ранок» підтримує тренд екотехнологій та розвиває тему захисту природи. Керівник відділу корпоративних продажів видавництва «Ранок» Євгеній Олександров разом зі своїми колегами цікаво презентують в прямому ефірі добірку серій екокниг та технології їх виготовлення. Також, прямі ефіри присвячені розповідям про найкращі та

найцікавіші видання, які були представлені в програмі закупівлі книжок для бібліотек Українським інститутом книги.

Підписавшись на електронну адресу Євгенія Олександрова evgenij.oleksandrov@ranok.com.ua та заповнивши гугл-форму з запитаннями від видавництва «Ранок», ви маєте можливість стати переможцем та отримати подарунок. Не менш цікавою була акція «Читай! Грай! Перемагай!» SUPER – АКЦІЯ проведена спільно з [Дитяча література видавництва "Ранок"](#), на кращого читача. Переможці акції були нагороджені книжками від дитячого літературного видавництва «Ранок» та почесними грамотами.

Співпраця з журналом «Однокласник» є не менш цікавою та посідає почесне місце серед партнерів бібліотеки. Підписавшись на сторінці Facebook на журнал «Однокласник» ([#ОК #розіграш #ялюблючитати](#)), ви знайдете для вашої бібліотеки багато цікавого матеріалу та приймете участь у різноманітних конкурсах, акціях. Таких, як оповідання на конкурс "Моє фантастичне місто/село" та розіграш суперсвіжої новинки від Тетяни Стрижевської "Кокони" ([Дитяча література видавництва "Ранок"](#), ЛА [БараБука](#)) з автографом! А ще добірку "ОК" про Київ, старшокласників і ЗНО, один з яких - з автографом Варвари Чайковської із гурту [The Velvet Sun](#). Вимоги до участі в розіграші: уподобати їх допис, поширити допис у своєму життєописі, допис має бути ПУБЛІЧНИМ (видимим для всіх, закриті дописи/сторінки, репости на сторінки груп не зможуть взяти участь у розіграші) та чекати на перемогу. Переможця визначить сайт <https://www.random.org/>. [Ще один приємний подарунок від журналу «Однокласник»](#) - переможцю передплата на "ОК" на 6 місяців 2022 року.

Ще одним із партнерів виступає видавництво Vivat. За 2020-2021 рік для поповнення бібліотечних фондів Міністерством культури та інформаційної політики України було закуплено більше 120 різних найменувань видавництва Vivat і це один із найбільших показників серед видавництв. Акції від видавництва на різний смак. Це і у Vivat гаражний розпродаж- обирайте трішки пошкоджені книжки зі знижкою до -70% до 25 листопада (bit.ly/3zt6aNV), акція «Книга тижня» – 25% знижки на книгу «День народження білочки», або отримайте безкоштовну доставку при замовленні від 400 грн.

Одне з найпопулярніших та найвідоміших миколаївських видавництв - видавництво "Ірини Гудим", з яким ми співпрацюємо з 2001 року. Видавництво створює і поширює книги про історію, про людей, які внесли величезний вклад в історію, про їхні досягнення, героїчні вчинки.

Видавництво «Іліон» завжди пропонує високоякісну краєзнавчу та дитячу літературу, створену провідними фахівцями своєї справи. Є нашим надійним партнером з 2004 року.

Відбір книг здійснюється шляхом перегляду прайс-листів та каталогів, що надходять до бібліотеки, перегляду сайтів провідних видавництв України та інтернет-книгарень, інформація з книжкових

ярмарків та ЗМІ, моніторинг творів, відзначених літературними преміями та нагородами, безпосереднє відвідування місцевих видавництв.

Допоміжним джерелом інформації про новинки української та світової художньої та популярної сьогодні, так званої, non-fiction літератури є спеціальні веб-ресурси та платформи, а саме : український універсальний інформаційний ресурс про видання для дітей та юнацтва «BaraBooks. Простір української дитячої книги», інтернет-журнал – ВОКМАЛ, Культурно-видавничий проект – Читомо, сайти «ЛітАкцент» та «Читай.ua», книжковий ресурс - «Друг Читача», книжковий блог Yakaboo, книжковий веб-портал «Буквоїд». Особливо хочеться відзначити проєкт, присвячений дитячій літературі України Національної бібліотеки України для дітей «Ключ», який веде Марченко Наталя Петрівна. «Краща література юним читачам», скорочено – КЛЮЧ містить багато цікавих і корисних сторінок, це : «[Аудіобібліотечка](#)», «[Книжкові новинки](#)», «[Порадь прочитати книжку](#)», «[Запитай у письменника](#)», «[Письменник радить прочитати](#)», «[Знакові та забуті книжки](#)», «[Ювілеї](#)» та інше.

Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В.О. Лягіна також створила віртуальний інформаційний ресурс рекомендаційного характеру під назвою «Дитяче КнигоКОЛО», на якому представлена інформація про видавництва України та Миколаївщини, що друкують сучасну і якісну літературу як для дітей, так і для керівників дитячого читання.

Цей ресурс Ви зможете знайти на сайті нашої бібліотеки в розділі «Бібліотечні блоги».

Ресурс складається з п'яти розділів:

- Головна
- Про ресурс
- Видавництва України, які друкують літературу для дітей
- Видавництва та видавці міста Миколаєва
- Карта видавництв України, які друкують літературу для дітей.

В розділі «Видавництва України», які друкують літературу для дітей представлені посилання на сторінки кожного окремого видавництва. На сьогоднішній день ресурс містить 20 назв українських видавництв, що друкують дитячу літературу. Сторінка присвячена видавництву, містить інформацію про: історію його створення, місію, досягнення, нові книги та пропозиції щодо книг дитячого спрямування, акції та їх координати (адреса, сайт, веб-сторінка).

На сторінці «Видавництва та видавці міста Миколаєва» - представлена інформація про наявні установи Гудим І.О., Іліон, Шамрай П.М., Швець В.М., Яслав.

Таким чином, бібліотечні фахівці Миколаївської області, та й усієї України використовуючи інформацію цього ресурсу, зможуть якісніше, ефективніше та в повному обсязі формувати свої фонди та задовольняти сучасні потреби читачів-дітей.

Праця видавця дозволяє реалізувати творчий потенціал письменників та задовольнити духовні потреби читача. В час розвитку інформаційних технологій книга залишається одним із найважливіших джерел інформації.

Щука Наталія Володимирівна, провідний бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу обласної бібліотеки для дітей ім. В.О.Лягіна

Формування медіаграмотності в сучасній бібліотеці

Тренінгові вправи

Вправа загальна

Слово «грамотність» зазвичай описує вміння читати та писати. Грамотність читання та письма з медіаграмотністю мають багато спільного. Читання починається з розпізнавання букв, потім з ідентифікації слів - і, головне, розуміння того, що ці слова означають. Пізніше, вже самі читачі стають письменниками, вони діляться своїми думками, досвідом.

Медіаграмотність - це здатність визначати різні типи засобів масової інформації та розуміти повідомлення, які вони надсилають.

Медіаграмотність розглядають як частину основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію, а також вагомий інструмент підтримки демократії, як частини освітнього процесу, спрямовану на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою масмедіа.

Що таке медіа?

Медіа так щільно інтегрувалися в наш повсякденний життєвий простір, що більшість людей їх просто не помічають, а тому не здатні критично оцінювати, піддавати сумніву все, що вони читають або сприймають через візуальні образи та звуки.

Передовсім — це:

- книжки,
- періодична преса,
- радіо,
- телебачення,
- інтернет-медіа,
- кінематограф.

Але сьогодні медіа — це також:

- мобільні телефони,
- інтернет,
- айподи або MP3-плеєри,
- відео та комп'ютерні ігри, інші музичні записи (наприклад, CD або просто записи),

- біл-борди та інші типи реклами (зокрема слова або картинки на одязі, інформація в магазинах або на стадіонах, упакованні їжі), а також постери та флаєри.

Тож сьогодні необхідність опанування навичками пошуку, передавання, опрацювання та аналізу інформації особливими методами і технологіями ставить принципово нові завдання перед нами бібліотекарями, які у своїй роботі щоденно стикаються з різноманітною інформацією і її носіями.

На сьогодні бібліотеки зарекомендували себе як майданчики для надання освітніх послуг громадянам різних вікових категорій. До таких послуг можна зарахувати:

- курси комп'ютерної грамотності;
- пошук роботи і е-урядування;
- кіноклуби медіаосвіти з прав людини та багато іншого

2020 року бібліотеки стали першими хабами проекту «Дія. Цифрова освіта», який стартував в Україні з 21 січня 2020 року.

Серед різноманіття освітніх послуг, які надають бібліотеки України, важливе місце посідає медіаосвіта.

Багато бібліотекарів пройшовши навчання стали сертифікованими тренерами з медіаосвіти і на сьогодні мають можливість і далі підвищувати свої знання і ділитися набутим досвідом.

І з одним з таких навичок я хочу з вами поділитися під час наступної вправи.

Вправа 1. Сніжинка

Вправа виконується із заплющеними очима;

- *потрібно уважно виконувати всі дії з листочком відповідно до команд тренера;*
- *заборонено ставити запитання, перепитувати чи коментувати.*

Всі дії виконуються із заплющеними очима, швидко і не відповідаючи на запитання учасників:

- зігніть аркуш навпіл;
- відірвіть правий нижній кут аркуша;
- тричі поверніть аркуш вліво;
- відірвіть лівий верхній кут аркуша;
- складіть аркуш удвоє;
- відірвіть лівий правий нижній кут аркуша

А тепер, давайте поміркуємо:

1. Чому сніжинки виявились різними, хоча всі учасники виконували однакові інструкції тренера?
2. Що для них було найскладнішим під час виконання вправи?
3. Які емоції Ви відчули, милуючись своїми сніжинками?
4. Що, на Вашу думку, демонструє ця вправа в контексті формування інфомедійної грамотності?

У реальному житті ми так само отримуємо інформацію зі спільного джерела (телебачення, мережі інтернет, радіо, друкованих видань), не маючи можливості поставити додаткові запитання для уточнення або перевірки некоректної, недостовірної інформації. Усі ми різні, і як результат, кожен із нас сприймає інформацію по-різному, крізь призму свого життєвого досвіду, знань та умінь, переконань та вірувань, а також інформаційної бульбашки, у якій ми перебуваємо в цей момент.

Вправа 2. "Колодязь»

На узліссі в невеличкому екопоселенні стояв колодязь. Вода в ньому була чиста-чиста та дуже смачна. Поруч жили люди. Вони приходили до колодязя і брали із нього воду, а колодязь з радістю нею ділився. Вони варили чай із цією водою, готували обід, вмивалися нею. І люди не могли натішитися тим, що у них такий чистий колодязь із смачною водою.

Але одного разу чоловік, який жив ближче за всіх від колодязя замислився: «Я беру воду з самого верху, вона там найпрозоріша, — сказав він собі, — але, напевно, там, десь у глибині колодязя вода не така чиста. Як я можу насолоджуватися чистотою води, знаючи, що на дні лежить бруд і каламуть?» І він став уявляти собі, як із цієї криниці брали воду інші. І, напевно, кинули в нього щось погане і брудне, яке тепер лежить на дні.

І чоловік вже не міг спокійно насолоджуватися чистою водою, щоразу, наливаючи собі чай, він відчував присмак каламуті, вода йому не приносила вже такого задоволення.

Думки про бруд у колодязі не давали йому спокою, і одного разу він вирішив дізнатися про все. Чоловік узяв відро і пішов до колодязя.

Він вичерпував воду відро за відром, але вода, як і раніше, була чистою. Минуло кілька годин, він втомився, але не припиняв своєї роботи. Він уже не радий був затіяному, але розумів, що йому не буде спокою, доки він не дістанеться до дна і не побачить сміття. І ось колодязь майже спорожнів. І, вже витягаючи останні кілька відер, чоловік знайшов на дні лише пісок. Вода стала трохи каламутною, але це був звичайний пісок, а не сміття та бруд, як він припускав.

Виснажений роботою, він ліг на траву поруч із колодязем. Він дивився на небо, і душа його заспокоювалася. Він розумів, що небезпеки немає, що ніхто не опоганив воду, а пісок — куди ж без нього? Адже кожна криниця має дно...

Заспокоєний, він пішов додому і заснув.

Наступного дня люди знову прийшли до колодязя за водою. Але що ж це? Води не було! За ніч води встигло набратися лише небагато, і відром її було не зачерпнути. Колодязь, як і раніше, радий був поділитися своїм скарбом, але в нього не було сил наповнитися відразу і бути як раніше.

Той чоловік також прийшов за водою, але побачивши здивованих сусідів, сів на траву і почав лаяти себе — навіщо я це затіяв? Навіщо спустошив колодязь? Але також він розумів, що, не зробивши це, він ніколи не зміг би знайти спокій і, як раніше, насолоджуватися чистотою та смаком води.

І чоловік став оберігати колодязь, накривав його у спекотний день, щоб вода не випаровувалась. І колодязь теж старався, черпав воду з надр землі, щоб знову тішити людей у цьому невеличкому екопоселенні.

Але знадобилося кілька довгих днів, щоб у колодязі набралось достатньо води, чистої та смачної, як раніше, і щоб люди могли до неї дотягнутися і знову насолодитися її надзвичайним смаком.

Питання для обговорення:

1. Чи правильно вчинив чоловік, дослухавшись до своїх внутрішніх переживань?

2. Як ви вважаєте, чому в цьому випадку у чоловіка могла виникнути подібна думка?

3. Як би вчинили ви у такому випадку?

4. Чи доводилось вам стикатися з подібними випадками у житті?

Кожне медійне висловлення повідомляє чи оцінює, нейтрально інформує про події, що відбулися, констатує чи емоційно впливає на нас, передає факти чи чиюсь думку про те, що відбувається. Тож для того, щоб споживати інформацію свідомо, важливо вміти розрізнити, якого типу ця інформація, через що саме вона впливає на нас, за якими критеріями ми її обираємо як потрібну нам, важливу для нас.

Одним із найважливіших критеріїв інформації є її фактичність. Новинні повідомлення мають базуватися на фактах і аргументах, що спираються на факти. Але журналістські тексти містять і судження, припущення, прогнози журналістів і експертів. Автор повідомлення (журналіст, блогер, автор у соціальних медіа) подає читачеві факти, уже поєднані причинно-наслідковими зв'язками. Відтак споживач інформації не просто сприймає інформацію, а інтерпретує повідомлення, певним чином декодує, розшифровує його. У вправі «Загадкові крапки» ми також спробуємо розшифрувати зміст повідомлення.

Вправа 3. «Загадкові крапки»

Ваше завдання: здогадатися, що саме зображено на екрані, свої відповіді ви можете записати у чаті. *(Після того, як дані відповіді)*

Колеги, чому саме ви побачили такі фігури? Чи ви здогадалися, чи можливо на вашу думку вплинули інші відповіді?

Чого вам не вистачало, аби побачити картинку? Мабуть, ліній, які їх з'єднують.

А тепер уявіть собі, що інформація - це крапки, аби її зрозуміти правильно і побачити цілісну картину, нам потрібні факти, тобто ті самі лінії, які з'єднують інформацію в єдину правильну картинку. Звісно, вона не завжди виходить правильною.

Для того, щоб осмислити ту величезну кількість фактів, які на нас виливають щодня, потрібно багато часу, знань у різних сферах, критичне мислення і просто вміння бачити причинно-наслідковий зв'язок. Тому часто сучасна людина воліє «брати інформацію» спрощену, готовими конструкціями, картинками, образами, наповнену зрозумілими їй емоціями.

Саме за готовим «баченням ситуації» споживачі інформації йдуть до лідерів суспільної думки, які з радістю надають свої картинки як єдино можливий варіант. Щедро приправлені емоціями та судженнями.

Якщо це збігається з нашими очікуваннями, то ми радо поширюємо таку інтерпретацію і стаємо її прихильниками. Така інформація має всі шанси стати вірусною і поширюватися соціальними мережами, де не існує жодних для цього перепон.

Тоді як фактична інформація відповідає тільки на запитання «хто?», «де?», «коли?» і «як?».

А «чому», «навіщо» і «як до цього ставитися» це вже судження, які створюють непотрібні лінії нашого малюнку і істотно його викривляють

Тому й інтерпретацій одних і тих же подій маємо вдосталь. Навіть у межах одного колективу, де люди часто мають багато спільного як от однакову освіту, соціальне положення, можна спостерігати ярих прибічників різних варіантів інтерпретації подій.

Вправа 4. «Як ви собі уявляєте...»

Назвіть 3 ознаки, яким ви уявляєте собі тренера з йоги.

Тренерка з йоги Ясмін Стенлі (Jessamyn Stanley), одна з популярних відеоблогерок Instagrame (<https://www.instagram.com/mynameisjessamyn>), яка на даний момент має близько 500 тисяч підписників.

Жінка не просто тренується, а є сертифікованим інструктором із цього виду спорту. Її шлях у цьому напрямі розпочався у 2011 році і продовжується досі. У своєму Інстаграмі 33-річна Ясмін із задоволенням ділиться своїми враженнями та успіхами в йозі.

Як ви вважаєте, чому у людей виникають стереотипи?

Досить часто ми сприймаємо людей крізь призму стереотипів, що нав'язані нам суспільством. Стереотипи – спрощені, схематичні, стійкі та довготривалі уявлення, які не є абсолютними, вони формуються соціумом і мають бути проаналізовані, осмислені індивідуально. Негативні стереотипи можуть використовувати мову ворожнечі, мають тенденцію переростати в дискримінацію, можуть негативно впливати на психіку людини, руйнувати самооцінку та взаємовідносини людей.

Необхідно бути обережними із стереотипами, розширювати свій кругозір та толерантне ставлення до індивідуальних особливостей людей. ЗМІ використовують стереотипи та мову ворожнечі з метою формування громадської думки та впливу на свідомість людей, що може призводити до маніпуляції стереотипними уявленнями, щоб нав'язати певну думку або схилити до певних висновків.

До того ж, кому як не бібліотекарям знати, що така стереотипи. Ми досить часто стикаємось з ними у роботі.

Можливо, ви пригадаєте, які з них найбільш часто ви чуєте.

Ось саме тому, аби ми з вами не були жертвами стереотипів, необхідно бути медіаосвідченими.